

# **Hodnocení kvality a výkonnosti vysokých škol**

**Materiál k diskusi pro ČKR zpracovaný Pracovní skupinou ČKR  
pro hodnocení kvality a výkonnosti vysokých škol**

Prof. MVDr. Vladimír Večerek, CSc., MBA

Brno, 2011

## Hodnocení kvality a výkonnosti vysokých škol

Kvalita a výkonnost vysokých škol je v současné době stále více diskutovanou oblastí ve společnosti. Je nepochybně dávána do souvislosti se začleňováním českých vysokých škol do evropského vysokoškolského prostoru a tím také s porovnáváním kvality a výkonnosti českého vysokého školství s vysokým školstvím ve vyspělých zemích světa.

Kvalitativní a výkonnostní úroveň vysokých škol je významně závislá na úrovni jejich financování. Mezinárodní srovnávání výkonnosti vysokých škol může být při existující rozdílné úrovni jejich financování zavádějící. Analýzy ukazují, že české vysoké školy jsou ve srovnání s vysokými školami ve vyspělých evropských státech výrazně podfinancovány. Přitom jejich výsledky ve vzdělávání i výstupy z vědecké, výzkumné a umělecké činnosti jsou nepochybné a jsou již dvě desetiletí dosahovány především zvýšeným nasazením pracovníků vysokých škol.

Současná situace ve vysokém školství je charakterizována vysokým nárůstem počtu různých institucí terciárního vzdělávání a tím také potřebou specifikovat poslání těchto institucí z hlediska celého vysokého školství. Také obrovský nárůst počtu studentů na vysokých školách ovlivňuje kvalitu a výkonnost jednotlivých vysokých škol.

Je zřejmé, že zaměření, respektive silné stránky jednotlivých vysokých škol, se liší. Jsou vysoké školy, které dosahují mimořádných výsledků ve vědecké a výzkumné nebo umělecké činnosti, a to v mezinárodním srovnání. Jsou vysoké školy, které charakterizuje vysoká úroveň vzdělávací činnosti a jejich experti jsou zapojeni do společenské praxe v národním i nadnárodním kontextu. Jsou vysoké školy, které excelentních výsledků v těchto oblastech nedosahují, ale přesto je jejich význam pro rozvoj vzdělanosti v konkrétním regionu velký a jejich společenské poslání nezanedbatelné. Je tak zřejmá potřeba na základě dominantního zaměření vyjádřit poslání jednotlivých vysokých škol.

Vysoké školy podle zaměření lze diverzifikovat na univerzitního typu a neuniverzitní vysoké školy. Vysoké školy univerzitního typu lze dále rozdělit podle převahy jejich činnosti na výzkumné univerzity, umělecké univerzity a univerzity (obecné). Univerzity vykonávají jak vědeckou a výzkumnou činnost nebo uměleckou činnost, tak také vzdělávací a další odbornou činnost. Výzkumné univerzity vykazují vynikající výsledky ve vědecké a výzkumné činnosti a to v mezinárodním měřítku a tato činnost se promítá do jejich vzdělávací činnosti. Umělecké univerzity vykazují vynikající výsledky umělecké činnosti v mezinárodním srovnání s výrazným dopadem této činnosti na vzdělávání studentů. Univerzity (obecné) uskutečňují vědeckou a výzkumnou činnost s velmi dobrými výsledky, které se promítají do vzdělávání studentů, nicméně v jejich činnosti převažuje činnost vzdělávací. Neuniverzitní vysoké školy připravují v omezeném počtu odborníky pro praxi a vykonávají činnosti v těsné spolupráci s podniky nebo dalšími odběrateli ze společenské praxe.

Každá vysoká škola by měla deklarovat své poslání v rámci stanovené diverzifikace. Její začlenění do určitého typu vysoké školy významně ovlivňuje kvalita a výkonnost vysoké školy. Pro posuzování kvality a výkonnosti vysoké školy je nezbytné vytvořit systém, který by na základě dostupných ukazatelů činnosti vysoké školy umožňoval s vysokou mírou objektivitě posoudit její kvalitu a výkonnost.

Kvalitu a výkonnost vysoké školy je nezbytné posuzovat celkově, nelze ji rozložit na dílčí posuzování jednotlivých fakult, pracovišť, případně jiných organizačních jednotek.

Vysoká škola vystupuje z právního hlediska svým jménem a je tak vnímána i veřejností i když je přirozené, že některé součásti vysoké školy její kredit zvyšují a některé naopak snižují. Jako autonomní instituce nese důsledky z hodnocení její kvality a výkonnosti jako celek.

Kvalitu a výkonnost vysokých škol lze hodnotit na základě ukazatelů výkonnosti společných všem vysokým školám, na základě specifických ukazatelů kvality a výkonnosti vysokých škol a na základě expertního hodnocení vysokých škol na místě.

Pro hodnocení vysokých škol na základě ukazatelů výkonnosti společných všem vysokým školám lze najít ukazatele výkonnosti z oblasti vzdělávání, výzkumné/umělecké činnosti, odborné činnosti, mezinárodní otevřenosti vysoké školy, celoživotního vzdělávání, prestiže vysoké školy. Pro hodnocení vysokých škol na základě specifických ukazatelů kvality a výkonnosti lze najít ukazatele představující specifické ukazatele vázané na zvláštnosti nebo jedinečnosti oborů tradovaných vysokou školou a mající úzkou vazbu na kvalitu vysoké školy. Hodnocení vysoké školy na místě skupinou expertů může zahrnovat posouzení společných ukazatelů výkonnosti, specifických ukazatelů kvality a výkonnosti vysokých škol a může postihnout i další specifika a zvláštnosti příslušné vysoké školy a představuje tak hodnocení kvality vysoké školy.

## **I) Hodnocení vysoké školy na základě společných ukazatelů výkonnosti vysokých škol**

Společné ukazatele výkonnosti by měly hodnotit oblasti společné většině vysokých škol a převést je na kvantitativní vyjádření vhodné k porovnávání. Měly by být určeny hodnoty výkonnosti pro oblast vzdělávání, pro oblast vědecké a výzkumné činnosti, pro oblast odborné činnosti, pro oblast mezinárodní otevřenosti vysoké školy a ukazatele stanovené pro ohodnocení služeb poskytovaných vysokou školou studentům a obecné prestiže vysokých škol.

Ukazatelé výkonnosti by měly vycházet z příslušné vysoké školy a jejich výsledná hodnota by neměla zvýhodňovat velké nebo naopak malé vysoké školy. Odpovídající hodnoty by měla mít možnost dosáhnout jakákoliv vysoká škola, pokud je její výkonnost odpovídající. Nelze tedy vycházet z celkových součtových čísel pro všechny vysoké školy, zde menší vysoké školy byť sebelepší nemají v absolutních hodnotách možnost prokázat svoji výkonnost. Nelze však vycházet ani z úzce specifických hodnot, zde naopak velké vysoké školy nemají možnost prokázat svoji komplexní výkonnost.

Lze např. stanovit příslušné ukazatele výkonnosti vysoké školy a expertně určit jejich optimální/uvažovaný stav a maximální započitatelnou hodnotu v tomto ukazateli. Po té přepočítat tento ukazatel na vyjádření, které bude nabývat hodnot v intervalu 0 až 1, kde hodnota 1 bude hodnota optimální. To umožní vzájemnou porovnatelnost jednotlivých ukazatelů.

Následně je třeba expertně určit váhu tohoto ukazatele v celkovém souboru všech ukazatelů. Tento propoččet umožní rovnoměrné posouzení vysoké školy ve všech sledovaných oblastech a zabrání stavu, kdy výrazný výsledek jednoho ukazatele v pozitivním nebo v negativním směru znehodnotí výsledky v dalších ukazatelích. Tato rovnoměrnost souvisí s potřebou komplexního zhodnocení vysoké školy zaměřeného na plnění ukazatelů v různých oblastech, extrémní výsledky pozitivní nebo negativní mohou být předmětem jiného

hodnocení (např. je cílem zabránit stavu, kdy poměr studentů a akademických pracovníků může být extrémní 5:1 a mohl by vést k získání vysoké hodnoty v tomto ukazateli s tím, že by v dalších ukazatelích již nemusely být plněny žádné požadavky a přesto by hodnocení vysoké školy bylo z pohledu výkonnosti vysoké).

Následně může být vytvořen systém, kdy součet všech ukazatelů s přepočítanou váhou bude v optimálním případě 1,0 který by tak jedinou kvantitativní hodnotou umožňoval vyjádřit na základě sledovaných ukazatelů výkonnost vysoké školy, což není neobvyklé pro srozumitelné vyjadřování výkonnosti v mnoha jiných oblastech.

Z tohoto pohledu lze shrnout uvažované ukazatele výkonnosti vysoké školy podle jednotlivých oblastí následovně:

## **A) Oblast vzdělávání**

V oblasti vzdělávání o výkonnosti rozhoduje prostorové zázemí, přístrojové zabezpečení, další vybavení běžných i specifických výukových zařízení, kvalita studijního programu, organizační zajištění výuky a nepochybně zejména kvalita personálního zajištění výuky. S ohledem na expertní zkušenost, že zejména akademičtí pracovníci vyšší kvalifikace pracující na univerzitě a garantující výuku rozhodují o úrovni zázemí pro výuku a o úrovni vlastní výuky a že úroveň výuky závisí významně na osobním kontaktu těchto akademických pracovníků se studenty, může být dobrým ukazatelem výkonnosti vysoké školy v oblasti vzdělávání personální zabezpečení výuky akademickými pracovníky vyšší kvalifikace a míra osobního kontaktu akademických pracovníků se studenty ve výuce provázaná s odbornou náročností výuky s dopadem na konečný výsledek kvality absolventa s jeho uplatnitelností na trhu a tím také zpětně zájem o studium na příslušné vysoké škole u dalších uchazečů o studium a také zájem o celoživotní vzdělávání. Ukazatelem výkonnosti vysoké školy tak může být zájem uchazečů o studium, zajištění akreditovaných oborů akademickými pracovníky vyšší kvalifikace, zajištění výuky dostatečným počtem akademických pracovníků, ukončení studia ve standardní době studia a uplatnitelnost absolventů.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast vzdělávání měla zahrnovat 40 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

## **B) Oblast vědy, výzkumu a umělecké činnosti**

Oblast vědy, výzkumu a umělecké činnosti je nezbytnou součástí výkonnosti vysoké školy. Posláním vysoké školy není jen přejímat a zprostředkovávat ve výuce studentům nejnovější poznatky v oboru, ale také zapojením studentů do vědecké, výzkumné a umělecké činnosti učit studenty získávat a interpretovat nové vědecké, výzkumné poznatky a umělecké výstupy. K tomu, aby tato činnost vysoké školy byla kvalitně zajišťována, je nezbytná vlastní vědecká, výzkumná a umělecká činnost akademických pracovníků podílejících se na vzdělávání studentů a vědecká, výzkumná a umělecká činnost vysoké školy v rozsahu zajišťujícím dostatečné vědecké, výzkumné a umělecké zázemí pro vzdělávání studentů zejména magisterských a doktorských studijních programů. Také v této oblasti o úrovni rozhoduje prostorové zázemí, přístrojové zabezpečení, vybavení běžných i specifických výzkumných zařízení, organizační zajištění výzkumu a nepochybně kvalita tvůrčího myšlení výzkumných pracovníků. Tyto podmínky kvalitní vědy, výzkumu a umělecké činnosti se promítají do výstupů z vědecké, výzkumné, umělecké a další tvůrčí činnosti. Ukazatelem

výkonnosti vysoké školy v této oblasti tak může být rozsah a kvalita vědecké, výzkumné a umělecké činnosti vztažená na akademické pracovníky vysoké školy kvantifikovaná výstupy RIV a RUV, dostatečnost rozsahu této činnosti kvantifikovaná výstupy podle RIV a RUV k počtu studentů studijních programů vysoké školy (při změně hodnocení vědeckého, výzkumného a uměleckého výkonu vysokých škol na jiný systém než současný systém bodů podle RIV/RUV lze ukazatel upravit podle budoucího systému), zajištění vědecké, výzkumné a umělecké činnosti akademickými pracovníky vyšší kvalifikace.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast vědy, výzkumu a umělecké činnosti měla zahrnovat 40 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

### **C) Mezinárodní otevřenost**

Uznání vysoké školy ve vzdělávací oblasti z mezinárodního pohledu se ve svém důsledku promítá do zájmu studentů z jiných zemí studovat na příslušné vysoké škole, do zájmu studentů nebo akademických pracovníků z jiných zemí přijíždět na příslušnou vysokou školu krátkodobě nebo i dlouhodobě studovat nebo pracovat, stejně tak do zájmu vysokých škol a jiných výzkumných pracovišť z cizích zemí přijímat na určitou dobu studia studenty nebo akademické pracovníky z příslušné vysoké školy. Zajištění a tím i nabídka těchto mobilit je nepochybně ovlivňována materiální a personální náročností oboru (je pravděpodobně snazší přijmout k pobytu studenta nebo pracovníka na obor s nižší materiálovou a personální náročností než na obor s vysokou náročností spotřeby materiálu a personálního zajištění). Také doba pobytu studenta nebo pracovníka ukazuje, zda-li se jedná jen o návštěvu nebo již o cílený program s vědeckou nebo vzdělávací náplní. Ukazatelem mezinárodní otevřenosti vysoké školy tak může být počet studentů z jiných zemí (platících cizinců) studující na příslušné vysoké škole, dále počet studentů z jiných zemí přijíždějících na příslušnou vysokou školu nebo akademických pracovníků přijíždějících k pobytu na příslušnou vysokou školu, stejně tak počet studentů příslušné vysoké školy pobývajících na vysoké škole a jiných výzkumných pracovištích v cizí zemi nebo akademických pracovníků příslušné vysoké školy vyjíždějících na vysoké školy a jiná výzkumná pracoviště do cizích zemí, a to vždy k celkovému počtu studentů nebo přepočtenému počtu akademických pracovníků vysoké školy.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast mezinárodní otevřenosti měla zahrnovat 9 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

### **D) Oblast odborných činností**

Činnost vysoké školy v běžné praktické činnosti je důležitou součástí působení vysoké školy v regionu, případně širší oblasti. Spolupráce vysoké školy s praxí ve vzdělávací, vědeckovýzkumné a umělecké činnosti a v odborné činnosti ukazuje schopnost vysoké školy být akceptována praxí (v oblasti státní správy, veřejné správy, v podnikatelské sféře aj.) v běžné činnosti. Zapojení vysoké školy do této činnosti by mohlo být ukazatelem výkonnosti vysoké školy v oblastech praxe, které vysoká škola zahrnuje od oborů svého působení. Vysokou školu ohodnocuje praxe svým zájmem o tyto činnosti, které vysoká škola může poskytovat. Rozsah této činnosti lze vyjádřit objemem finančních prostředků, které je praxe ochotna vysoké škole za její činnost poskytnout.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast odborných činností měla zahrnovat 5 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

## **E) Oblast celoživotního vzdělávání**

Součástí kvalitní vysoké školy je také poskytování celoživotního vzdělávání. Oblast celoživotního vzdělávání je důležitým posláním všech vysokých škol a rozsah této činnosti může být dobrým ukazatelem výkonnosti plnění tohoto poslání vysoké školy.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast celoživotního vzdělávání měla zahrnovat 5 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

## **F) Oblast prestiže vysoké školy**

Oblast obecné prestiže vysoké školy představuje dosud nevyjádřenou a současně neměřitelnou část výkonnosti vysoké školy z hlediska jejího uznání veřejností. Nepochybně se odvíjí od historie vysoké školy a dlouhodobých výsledků ve vzdělávání, výzkumné, odborné i dalších akademických činnostech vysoké školy. Tato oblast může vyjadřovat i určité členění vysokých škol na „kamenné“ s vysokou mírou tradice a ostatní vysoké školy.

Ukazatelem prestiže vysoké školy na nadnárodní úrovni může být dobré umístění na prestižním žebříčku vysokých škol Evropy nebo světa, umístění na prestižním profesním seznamu vysokých škol Evropy nebo světa, případně jiné takto pozitivní ohodnocení české vysoké školy na základě objektivního hodnocení mezinárodním týmem expertů.

V celkovém hodnocení vysoké školy by oblast obecné prestiže měla zahrnovat 1 % z celkové hodnoty ve společných ukazatelích výkonnosti vysokých škol.

## **G) Rozdělení vysokých škol**

Plnění ukazatelů výkonnosti jednotlivými vysokými školami může být základem pro rozdělení vysokých škol na vysoké školy univerzitního typu a jejich další členění podle převahy jejich činnosti na výzkumné univerzity, umělecké univerzity a univerzity (obecné) a na vysoké školy neuniverzitního typu.

Výzkumné univerzity jsou takové, které vykazují vynikající výsledky ve vědecké a výzkumné činnosti a to v mezinárodním měřítku a tato jejich činnost se promítá do jejich vzdělávací činnosti.

Umělecké univerzity jsou takové, které vykazují vynikající výsledky umělecké činnosti v mezinárodním srovnání s výrazným dopadem této činnosti na vzdělávání studentů.

Univerzity (obecné) jsou takové, které uskutečňují vědeckou a výzkumnou činnost s velmi dobrými výsledky, které se promítají do vzdělávání studentů, nicméně v jejich činnosti převažuje činnost vzdělávací.

Neuniverzitní vysoké školy jsou takové, které připravují v omezeném počtu odborníky pro praxi a vykonávají další odborné činnosti v těsné spolupráci s podniky nebo dalšími odběrateli ze společenské praxe.

## **H) Plnění poslání vysoké školy**

Při posuzování výkonnosti vysoké školy by mělo být zvažováno její poslání, tzn. zda-li chce být výzkumnou univerzitou, uměleckou univerzitou, univerzitou nebo neuniverzitní vysokou školou. Plnění tohoto jejího poslání by mělo být kritériem posuzování plnění ukazatelů kvality vysoké školy.

U výzkumné univerzity by mělo být výrazně posuzováno plnění jejího poslání v oblasti vědecké a výzkumné činnosti s mezinárodními uplatnitelnými výsledky a zhodnocení této činnosti ve vzdělávací činnosti univerzity.

U umělecké univerzity je nezbytné hodnotit plnění jejího poslání v oblasti uměleckých výstupů umělecké činnosti v mezinárodním srovnání s dopadem této činnosti na vzdělávání studentů.

U univerzity (obecné) by měla být dominantně posuzována vzdělávací činnost a plnění podílu vědecké a výzkumné činnosti na velmi dobré úrovni s dopadem na vzdělávání studentů.

U neuniverzitní vysoké školy by měla být posuzována vzdělávací činnost v zaměření na oborovou praxi a propojení tohoto vzdělávání s podniky nebo dalšími odběrateli ze společenské praxe.

## **II) Hodnocení vysoké školy na základě specifických ukazatelů výkonnosti a kvality vysokých škol**

Je zřejmé, že společné ukazatele výkonnosti vysokých škol mohou postihnout pouze ty oblasti, které jsou společné všem vysokým školám. Nicméně i ty již mohou poukázat na vysoké školy s dostatečnou výkonností a naopak indikovat nedostatky ve výkonnosti na jiné vysoké škole.

Ve vyjádření výkonnosti vysokých škol však může být významné stanovit také specifické ukazatele výkonnosti a kvality vysokých škol, tzn. takové, které již nejsou společné všem vysokým školám, ale jsou specifické podle oborového zaměření vysokých škol, nebo fakult. Tyto ukazatele by měly být stanoveny skupinou expertů podle oborů s přihlédnutím k úrovni obdobných fakult nebo vysokých škol ve vyspělých zemích Evropy.

Specifické ukazatele výkonnosti a kvality vysoké školy tak mohou plnit roli indikátorů výkonnosti a kvality v příslušném oboru zaměření vysoké školy, kterou nemohou poskytnout společné ukazatele výkonnosti vysokých škol.

## **III) Hodnocení vysoké školy skupinou expertů na místě**

Nezbytnou součástí hodnocení vysokých škol je nepochybně její posouzení skupinou expertů na místě. V tomto případě se jedná o posouzení prostorového zázemí, přístrojové zabezpečení, dalšího vybavení běžných i specifických výukových a výzkumných zařízení, organizačního zajištění výuky a nepochybně také personálního zajištění výuky, výzkumu a dalších akademických činností. Významné je také posouzení zdrojů dat pro společné a specifické ukazatele výkonnosti vysokých škol. Toto hodnocení by mělo zahrnovat také zvýraznění specifík vysoké školy, a to jak v pozitivní, tak také v negativní poloze.

Součástí tohoto hodnocení by mělo být vypracování sebehodnotící zprávy vysoké školy, zpracované podle stanovené struktury a poskytující stanovené srovnatelné údaje k posouzení vysoké školy, a to jak společných, tak také specifických ukazatelů výkonnosti, tak také dalších údajů pro hodnocení kvality, s dalším prostorem pro popis významných skutečností vztahujících se k příslušné vysoké škole.

Po posouzení vysoké školy skupinou expertů na místě by měla být zpracována závěrečná hodnotící zpráva s jednoznačným souhrnem posuzujícím výkonnost a kvalitu vysoké školy a dávající doporučení pro další zlepšení výkonnosti a kvalitativní úrovně vysoké

školy. Hodnotící zpráva by měla být platná na období více let (např. deseti let) a po této době by se hodnocení na místě mělo opakovat s novým posouzením vysoké školy.

## **Závěr**

Hodnocení výkonnosti a kvality vysokých škol zahrnuje hodnocení vysoké školy na základě společných ukazatelů výkonnosti vysokých škol, na základě specifických ukazatelů výkonnosti a kvality vysokých škol a na základě hodnocení vysoké školy skupinou expertů na místě.

Hodnocení vysoké školy na základě společných ukazatelů výkonnosti vysokých škol zahrnuje ukazatele výkonnosti pro oblast vzdělávání, vědy, výzkumu a umělecké činnosti, mezinárodní otevřenosti, odborných činností, služeb poskytovaných vysokou školou studentům v souvislosti s jejich studiem a prestiže vysoké školy. Je nepochybně závislé na vybraných ukazatelích výkonnosti, nicméně může plnit účel, ke kterému je vytvořeno, a to nastavit pohled na vysoké školy, které plní souhrnné výkonnostní ukazatele své činnosti a na vysoké školy, které je plní jen částečně a může tak motivovat k jejich zlepšování a tím celkově k vytvoření podmínek vyšší výkonnosti vysokých škol.

Hodnocení vysoké školy na základě specifických ukazatelů výkonnosti a kvality vysokých škol může plnit roli indikátorů výkonnosti a kvality podle příslušného zaměření vysoké školy nebo fakulty.

Hodnocení vysoké školy skupinou expertů na místě představuje komplexní hodnocení vysoké školy na delší období zahrnující zhodnocení podle společných ukazatelů výkonnosti vysokých škol, specifických ukazatelů výkonnosti a kvality vysokých škol a na základě expertního hodnocení vysoké školy skupinou odborníků na místě posuzující další údaje a také stav vysoké školy v místě jejího působení.

Hodnocení výkonnosti a kvality vysokých škol je významným nástrojem k udržení a zvyšování kvalitativní úrovně vysokých škol, k motivaci kvalitních vysokých škol dosahovat dalšího kvalitativního rozvoje a k rozpoznání vysokých škol, které stanovené výkonnosti a kvality nedosahují, a k jejich motivaci zaměřit se na rozvoj v oblastech, které výkonnostní a kvalitativní úroveň příslušné vysoké školy zvýší.



## Příloha

Příloha obsahuje návrh společných ukazatelů výkonnosti vysokých škol v oblasti vzdělávání, vědy, výzkumu a umělecké činnosti, mezinárodní otevřenosti, odborných činností, celoživotního vzdělávání a prestiže vysoké školy. Uvádí popis možného výpočtu příslušného ukazatele, zpravidla na základě poměru sledované hodnoty vztažené k základu, dále optimální (uvažovaný) stav vyjadřující maximální započítávanou hodnotu, kde hodnota vznikly na základě orientační simulace a expertní diskuse, a dále váhu ukazatele v celkovém souboru všech ukazatelů.

Lze předpokládat, že hodnoty optimálního (uvažovaného) stavu, stejně tak jako hodnoty váhy ukazatelů mohou být upřesněny na základě přesnější simulace v současných podmínkách vysokých škol.

## Ukazatelé výkonnosti vysokých škol

### A) Oblast vzdělávání

#### A1) Zájem uchazečů o studium

Ukazatel může vyjadřovat zájem o danou vysokou školu, což je do určité míry vyjádřením jejího postavení v systému vysokých škol. Ukazatel však musí být relativizován ve vztahu k možnostem vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu podaných přihlášek k počtu studentů, kteří nastoupili v rámci přijímacího řízení na vysokou školu.

Optimální stav = 3 a více

Váha parametru = 2%

#### A2) Zajištění akreditovaných oborů akademickými pracovníky vyšší kvalifikace

Ukazatel může vyjadřovat vytvoření předpokladu pro kvalitativní zajištění akreditovaných oborů na vysoké škole. Je předpoklad, že každý akreditovaný obor má být zajištěn dostatečným počtem docentů a profesorů s úvazkem na příslušné vysoké škole nad 0,5 (započítaných na té vysoké škole, kde má nejvyšší úvazek). Nabízí se proto poměr přepočteného počtu docentů a profesorů s úvazkem na příslušné vysoké škole alespoň 0,5 k počtu akreditovaných oborů na vysoké škole.

Optimální stav = 2 a více

Váha parametru = 15%

### **A3) Zajištění výuky akademickými pracovníky s kvalifikací PhD. a kvalifikací obdobnou**

Ukazatel může vyjadřovat vytvoření předpokladu pro kvalitativní zajištění výuky na vysoké škole akademickými pracovníky s doložitelnou zkušeností z oblasti vědecké a výzkumné činnosti. Výuka by měla být zajišťována na vysoké škole zejména pracovníky s kvalifikací profesor, docent a odborný asistent (s dosaženou kvalifikací PhD. a CSc., případně DrSc.). Vyšší počet profesorů, docentů, a odborných asistentů (s dosaženou kvalifikací PhD. a CSc., případně DrSc.) svědčí o ustálené personální struktuře na vysoké škole vytvářející předpoklady pro odpovídající úroveň výuky. Na uměleckých vysokých školách lze dosažené kvalifikace PhD. a CSc., případně DrSc. nahradit započtením akademických pracovníků s kontinuální výukou na vysoké škole delší než 5 let. Nabízí se proto poměr přepočteného počtu akademických pracovníků s kvalifikací PhD. a CSc., případně DrSc. (u uměleckých vysokých škol akademických pracovníků s kontinuální výukou na vysoké škole delší než 5 let) k přepočtenému počtu akademických pracovníků.

Optimální stav = 0,9 a více

Váha parametru = 5%

### **A4) Zajištění výuky dostatečným počtem akademických pracovníků**

Ukazatel může vyjadřovat vytvoření předpokladu pro dostatečnou úroveň přímé výuky na vysoké škole danou dostatečným počtem akademických pracovníků pro náročnou výuku podle oborů pro vyučovaný počet studentů. Náročnost výuky podle oborů zde významně ovlivňuje potřebný počet akademických pracovníků pro takovou výuku. Ta je však již vyjadřována koeficientem náročnosti daného oboru. Nabízí se proto poměr přepočteného počtu akademických pracovníků vysoké školy k počtu studentů přepočtený na náročnost výuky průměrným koeficientem náročnosti pro danou vysokou školu, který je stanoven MŠMT.

Optimální stav = 35 studentů a méně na 1 učitele po přepočtu na koef. náročnosti

Váha parametru = 8%

### **A5) Úspěšnost studentů ve standardní době studia**

Ukazatel může vyjadřovat úspěšnost studentů ve standardní době studia, které při normálním rozložení schopností studentů studovat vedou ke skupině nadprůměrných studentů, průměrných studentů a podprůměrných studentů (kteří ukončují neúspěšně studium). Neexistence podprůměrných studentů může ukazovat nízké nároky v průběhu studia na studenty (existence jen nadprůměrných a průměrných studentů je nepřírozená). Nabízí se proto poměr počtu studentů, kteří neúspěšně ukončili studia ve standardní době studia a celkového počtu studentů.

Uvažovaný stav = 2%

Váha parametru = 5%

### **A6) Uplatnitelnost absolventů**

Ukazatel může vyjadřovat výuku, která vede k vzdělání uplatnitelném na trhu práce v studovaném oboru nebo i mimo něj. Je třeba ji počítat podle již ustálených zvyklostí uplatnitelnosti absolventů na trhu práce. Nabízí se proto poměr počtu zaměstnaných absolventů do stanovené doby po ukončení studia a počtu absolventů v daném roce.

Uvažovaný stav = 100%

Váha parametru = 5%

## **B) Oblast vědy, výzkumu a umělecké činnosti**

### **B1) Rozsah vědecké, výzkumné a umělecké činnosti ve vztahu k počtu akademických pracovníků vysoké školy**

Ukazatel může vyjadřovat rozsah vědecké, výzkumné a umělecké činnosti (přepočtený v jeho kvantitě i kvalitě) k počtu akademických pracovníků vysoké školy. Jde o hodnotu, která může představovat porovnatelnost intenzity vědecké, výzkumné a umělecké činnosti vysoké školy, přičemž je přirozené, že některý akademický pracovník přispěje k pozitivnímu posouzení tohoto ukazatele výrazně více a některý výrazně méně. Nabízí se poměr počtu získaných bodů pro danou vysokou školu podle RIV/RUV k přepočtenému celkovému počtu akademických pracovníků vysoké školy. Při změně hodnocení vědeckého, výzkumného a uměleckého výkonu vysokých škol na jiný systém než současný systém bodů podle RIV/RUV lze upravit výpočet tohoto parametru podle budoucího systému.

Optimální stav = 70 bodů a více

Váha parametru = 15%

### **B2) Rozsah vědecké, výzkumné a umělecké činnosti ve vztahu k počtu bakalářských, magisterských a doktorských studentů vysoké školy**

Ukazatel může vyjadřovat dostatečnost rozsahu vědecké, výzkumné a umělecké činnosti (přepočtený v jeho kvantitě i kvalitě) na počet studentů bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů, kteří mají být do této tvůrčí činnosti v rámci svého vzdělávání zapojeni. Nabízí se poměr počtu získaných bodů pro danou vysokou školu podle RIV/RUV k počtu studentů bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů vysoké školy násobených vždy přepočítávacím koeficientem na vědeckou, výzkumnou a uměleckou činnost ( $B_c=1$ ,  $M_{gr}=5$ ,  $DSP=30$ ). Při změně hodnocení vědeckého, výzkumného a uměleckého výkonu vysokých škol na jiný systém než současný systém bodů podle RIV/RUV lze upravit výpočet tohoto parametru podle budoucího systému.

Optimální stav = 1 a více

Váha parametru = 20%

### **B3) Zastoupení akademických pracovníků vyšší kvalifikace**

Vědecká, výzkumná a umělecká činnost má být organizována na vysoké škole dostatečným počtem akademických pracovníků vyšší kvalifikace. Ukazatel může vyjadřovat plnění předpokladu, že vědecká, výzkumná a umělecká činnost má dostatečné podmínky v kvalifikační struktuře akademických pracovníků vysoké školy. Nabízí se poměr přepočteného počtu profesorů (násobený vahou 1,67 pro poměr mezi profesorem a docentem) a docentů k přepočtenému celkovému počtu akademických pracovníků.

Optimální stav = 0,3 a více

Váha parametru = 5%

## **C) Mezinárodní otevřenost**

### **C1) Počet studentů z jiných zemí studujících na příslušné vysoké škole (platících cizinců)**

Ukazatel může vyjadřovat prestiž vysoké školy vyjádřenou zájmem studentů z jiných zemí získat vzdělání na příslušné české vysoké škole. Tento zájem je třeba pro porovnání vyjádřit k rozsahu vzdělávací kapacity vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu studentů z jiných zemí platících cizinců, k celkovému počtu studentů vysoké školy.

Optimální stav = 5% a více

Váha parametru = 5%

## **C2) Počet a doba pobytu studentů přijíždějící na příslušnou vysokou školu na dobu nejméně 5 pracovních dní z jiných zemí**

Ukazatel může vyjadřovat prestiž vysoké školy vyjádřenou zájmem studentů z jiných zemí vzdělávat se určitou dobu v rámci mobility na příslušné české vysoké škole. Tento zájem je třeba pro porovnání vyjádřit z hlediska rozsahu vzdělávací kapacity vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu studentů z jiných zemí přijíždějících na příslušnou vysokou školu na dobu nejméně 5 pracovních dní, k celkovému počtu studentů vysoké školy.

Optimální stav = 5 a více

Váha parametru = 1%

## **C3) Počet a doba pobytu studentů příslušné vysoké školy vyjíždějících na vysoké školy a jiná výzkumná pracoviště v cizí zemi na dobu nejméně 5 pracovních dní**

Ukazatel může vyjadřovat prestiž vysoké školy vyjádřenou zájmem jiných vysokých škol a výzkumných institucí v cizích zemích přijmout studenta příslušné české vysoké školy na určitou dobu k jeho vzdělávání. Počet takto vyjíždějících studentů je třeba pro porovnání vyjádřit z hlediska počtu studentů vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu studentů pobytu studentů na vysoké škole a jiných výzkumných pracovištích v cizí zemi na dobu nejméně 5 pracovních dní, k celkovému počtu studentů vysoké školy.

Optimální stav = 5 a více

Váha parametru = 1%

## **C4) Počet a doba pobytu akademických pracovníků přijíždějící na příslušnou vysokou školu z jiných zemí na dobu nejméně 5 pracovních dní**

Ukazatel může vyjadřovat prestiž vysoké školy vyjádřenou zájmem akademických pracovníků z jiných zemí působit určitou dobu na příslušné české vysoké škole. Tento zájem je třeba pro porovnání vyjádřit z hlediska personální kapacity vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu učitelů přijíždějících akademických pracovníků z jiných zemí na příslušnou vysokou školu na dobu nejméně 5 pracovních dní, k celkovému přepočtenému počtu akademických pracovníků vysoké školy.

Optimální stav = 5 a více

Váha parametru = 1%

## **C5) Počet a doba pobytu akademických pracovníků příslušné vysoké školy pobývajících na vysoké škole a jiných výzkumných pracovištích v cizí zemi dobu nejméně 5 pracovních dní**

Ukazatel může vyjadřovat prestiž vysoké školy vyjádřenou zájmem jiných vysokých škol a výzkumných institucí v cizích zemích přijmout v rámci mobility akademického pracovníka příslušné české vysoké školy na určitou dobu k jeho působení na cizí instituci. Počet takto vyjíždějících akademických pracovníků je třeba pro porovnání vyjádřit z hlediska přepočteného počtu akademických pracovníků vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu učitelů pobytu akademických pracovníků příslušné vysoké školy pobývajících na vysoké škole a jiných výzkumných pracovištích v cizí zemi dobu nejméně 5 pracovních dní, k celkovému přepočtenému počtu akademických pracovníků vysoké školy.

Optimální stav = 5 a více

Váha parametru = 1%

## **D) Oblast odborných činností**

### **D1) Rozsah odborné činnosti**

Ukazatel může vyjadřovat rozsah zapojení vysoké školy do vzdělávacích, výzkumných a odborných činností podle smluvních požadavků praxe v oblasti jejího působení s ohledem na akademickou personální kapacitu vysoké školy, která tuto činnost může poskytovat. Nabízí se poměr příjmů z vzdělávací, výzkumné a odborné činnosti pro jiný subjekt v Kč (tj. prostředky za vzdělávání pro jiný subjekt, za smluvní výzkum pro jiný subjekt, za odbornou činnost pro jiný subjekt, ne však operační programy, nájmy, prodeje nemovitostí aj.) k celkovému přepočtenému počtu akademických pracovníků.

Optimální stav = 100 000 Kč a více

Váha parametru = 5%

## **E) Oblast celoživotního vzdělávání**

### **E1) Celoživotní vzdělávání**

Ukazatel může vyjadřovat vytvoření předpokladu pro dostatečné zajištění celoživotního vzdělávání na vysoké škole. Je předpoklad, že vysoká škola zajišťuje prioritně pregraduální a doktorandské studium, nicméně součástí poslání kvalitní vysoké školy by mělo být také poskytování celoživotního vzdělávání. Celoživotní vzdělávání by tak mělo být rozvíjeno v rozsahu, který odpovídá vzdělávací kapacitě vysoké školy. Nabízí se proto poměr počtu odučených studentohodin přímé výuky v celoživotním vzdělávání (včetně U3V) k počtu studentů v pregraduálním studiu násobený 700 (14 týdnů zimní semestr \* 25 hodin přímé výuky týdně + 14 týdnů letní semestr \* 25 hodin přímé výuky týdně).

Optimální stav = 1 a více : 10

Váha parametru = 5%

## **F) Oblast prestiže vysoké školy**

### **F1) Prestiž vysoké školy mezinárodní**

Pozitivní mezinárodní ohodnocení vysoké školy je obecnou prestiží vysoké školy v mezinárodním společenství vysokých škol. Tímto pozitivním ohodnocením může být dobré umístění na prestižním žebříčku vysokých škol Evropy nebo světa, umístění na prestižním profesním seznamu vysokých škol Evropy nebo světa, případně jiné takto pozitivní ohodnocení české vysoké školy na základě objektivního hodnocení mezinárodním týmem expertů. Nabízí se tak vyjádření umístění a míry úspěšnosti tohoto umístění na uvedených žebříčcích nebo seznamech (uznání umístění a hodnocení významnosti takového ohodnocení skuteční skupina expertů).

Optimální stav = úspěšné mezinárodní posouzení = 1

Váha parametru = 0,01%

## **G) Rozdělení vysokých škol**

Vysoká škola má možnost se sama podle plnění výkonnostních ukazatelů a podle svého poslání se zařadit do diferenační skupiny mezi vysoké školy univerzitního typu nebo mezi neuniverzitní vysoké školy. Univerzity vykonávají jak vědeckou a výzkumnou činnost nebo uměleckou činnost, tak také vzdělávací a další odbornou činnost. Podle převahy své činnosti se může vysoká škola zařadit mezi výzkumné univerzity, umělecké univerzity a nebo univerzity (obecné).

Výzkumné univerzity mají vykazovat vynikající výsledky ve vědecké a výzkumné činnosti a to v mezinárodním měřítku a tato činnost se promítá do jejich vzdělávací činnosti.

Umělecké univerzity mají vykazovat vynikající výsledky umělecké činnosti v mezinárodním srovnání s výrazným dopadem této činnosti na vzdělávání studentů.

Univerzity (obecné) mají uskutečňovat vědeckou a výzkumnou činnost s velmi dobrými výsledky, které se promítají do vzdělávání studentů, nicméně v jejich činnosti převažuje činnost vzdělávací.

Neuniverzitní vysoké školy připravují v omezeném počtu odborníky pro praxi a vykonávají činnosti v těsné spolupráci s podniky nebo dalšími odběrateli ze společenské praxe.

Hodnoty výkonnostních ukazatelů přepokládají stejné poslání všech vysokých škol bez jejich diferenciací, tj. u všech vysokých škol je kladen stejný důraz na oblast vzdělávání a oblast vědy, výzkumu nebo umělecké činnosti. Podle navržených výkonnostních ukazatelů mohou dosáhnout jednotlivé univerzity a vysoké školy maximálních hodnot stejně pro všechny typy vysokých škol následovně :

	Oblast vzdělávání	Oblast a výzkumu nebo umělecké činnosti	Oblast mezinár. otevřen.	Oblast odborné činnosti	Oblast celoživ. vzdělávání	Oblast prestiže vysoké školy
<b>Univerzity výzkumné</b>	0,40	0,40	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Univerzity umělecké</b>	0,40	0,40	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Univerzity (obecné)</b>	0,40	0,40	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Vysoké školy</b>	0,40	0,40	0,09	0,05	0,05	0,01

## H) Plnění poslání vysoké školy

Při posuzování vysokých škol by však mělo být zvažováno poslání vysoké školy, tzn. zda-li chce být univerzitou výzkumnou, univerzitou uměleckou, univerzitou (obecnou) nebo vysokou školou.

U univerzity, která chce být univerzitou výzkumnou, by mělo být výrazně posuzováno plnění jejího poslání v oblasti vědecké a výzkumné činnosti s mezinárodními uplatnitelnými výsledky a zhodnocení této činnosti ve vzdělávací činnosti univerzity. Výkonnostní ukazatele z oblasti vědy a výzkumu by měly být posíleny, se zachováním významné hodnoty v oblasti vzdělávání.

U univerzity, která chce být univerzitou uměleckou, by mělo být výrazně posuzováno plnění jejího poslání v oblasti umělecké činnosti s mezinárodními uplatnitelnými výsledky a zhodnocení této činnosti ve vzdělávací činnosti univerzity. Výkonnostní ukazatele z oblasti umělecké by měly být posíleny se zachováním významné hodnoty v oblasti vzdělávání.

U univerzity, která chce být univerzitou obecnou, by mělo být výrazně posuzováno plnění jejího poslání v oblasti vzdělávací činnosti a plnění podílu vědecké a výzkumné činnosti na velmi dobré úrovni s dopadem na vzdělávání studentů. Výkonnostní ukazatele z oblasti vzdělávací by měly být posíleny, se zachováním významné hodnoty v oblasti vědy a výzkumu.

U neuniverzitní vysoké školy by měla být posuzována vzdělávací činnost v zaměření na oborovou praxi a propojení tohoto vzdělávání s podniky nebo dalšími odběrateli ze společenské praxe. Výkonnostní ukazatele z oblasti vzdělávací by měly být výrazně posíleny, se zachováním nižší hodnoty v oblasti vědy a výzkumu.

Po přepočtu podle poslání vysoké školy by podle navrženého systému mohly dosáhnout jednotlivé univerzity a vysoké školy maximálních hodnot výkonnostních ukazatelů následovně :

	<b>Oblast vzdělávání</b>	<b>Oblast a výzkumu nebo umělecké činnosti</b>	<b>Oblast mezinár. otevřen.</b>	<b>Oblast odborné činnosti</b>	<b>Oblast celoživ. vzdělávání</b>	<b>Oblast prestiže vysoké školy</b>
<b>Univerzity výzkumné</b>	0,27	0,53	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Univerzity umělecké</b>	0,27	0,53	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Univerzity (obecné)</b>	0,53	0,27	0,09	0,05	0,05	0,01
<b>Vysoké školy</b>	0,67	0,13	0,09	0,05	0,05	0,01

V zásadě je tak přepočtem usnadněno výzkumným univerzitám dosáhnout vyššího ohodnocení při plnění ukazatelů výzkumu a tím posílení jejich výzkumného zaměření, uměleckým univerzitám dosáhnout vyššího ohodnocení při plnění ukazatelů umělecké činnosti a tím posílení jejich uměleckého zaměření, univerzitám (obecným) dosáhnout vyššího ohodnocení při plnění ukazatelů vzdělávání a tím posílení jejich vzdělávacího zaměření, a neuniverzitním vysokým školám při plnění ukazatelů vzdělávání s jejich výraznějším posílením a tím výrazné posílení jejich vzdělávacího zaměření.

Systém tak umožňuje vyjádřit jednou hodnotou, zda univerzita nebo neuniverzitní vysoká škola plní své poslání podle výkonnostních ukazatelů v systému vysokých škol. Lze porovnat plnění poslání každé vysoké školy ve srovnání s jinými vysokými školami hodnocenými podle stejných výkonnostních ukazatelů.

Systém však nepostihuje plnění ukazatelů nad stanovenou hranici, tj. posuzuje plnění poslání univerzity nebo neuniverzitní vysoké školy, avšak specifické mimořádné výkony univerzity nebo neuniverzitní vysoké školy musí být předmětem hodnocení nikoli společných ale specifických ukazatelů výkonnosti a kvality univerzit a neuniverzitních vysokých škol nebo hodnocením experty na místě.